అపశ్రుతి

తను టిక్కెట్టు కొనడం, రైలు ఎక్కడం అంతా అబద్ధంగా అనిపించింది మధుమూర్తికి. ఫస్టుక్లాసు కంపార్టుమెంటులో వచ్చి కూర్చున్నాడు. రైలు కుదుపుకి లయగా శరీరం ఊగుతోంది. మధు మూర్తి తలంతా దిమ్ముగా వుంది. ఏదీ తోచడం లేదు. ఏదో తనని తురుముకు వస్తున్నట్లు వచ్చి యీ రైల్లో కూర్చున్నాడు. తను ఎక్కడికి వెడుతున్నాడు. ఎందుకు వెడుతున్నాడు? నిన్న కాదూ తను యామినిని చూసింది. ఆమెకు ఖమాను రాగం కీర్తన ప్రారంభించింది? ఏమిటో తెలియనిబాధ, యిదమిత్థమని తేల్చి చెప్పలేనిది. తను ఏదో ఆపదలో చిక్కుకున్నట్లు సముద్ర కెరటాలు తనని వెంటనంటి పరువులెత్తి వస్తుంటే తను తీరానికి పారిపోతున్నట్లు ఎక్కడుంది తీరం?

యామినిని గురించిన ఆలోచనలు అరికట్టడానికి వీల్లేనివి. రాత్రిళ్ళు కొబ్బరాకుల మీదుగా ప్రాకి వచ్చే వెన్నెలలు, సాయం సమయంలో జలతారు తీగెల్లాగా మెరిసే వెన్నెలలు, తెల్లవారుఝామున జాలిగా కనుపించే చంద్రికలు… అన్నీ తలపుకు వస్తాయి. ఏదీ తలపున నిలువదు యామినిని తలుచుకుంటే…

*

నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం సుందరికి సంగీతం నేర్పడానికి నెల్లూరు దగ్గరకు వెళ్ళాడు మధుమూర్తి. సీతారామయ్యగారు జమిందారు. తన కూతురికి మధుమూర్తి వంటి విద్వాంసుడే సంగీతాన్ని చెప్పాలని ఆయన అభిలాష. ఆయన మాటను, ఆశ్రయాన్ని కాదనలేకపోయాడు మధుమూర్తి. ఆడపిల్లకి పాఠం చెప్పడం, అందులోనూ వారింట్లో వుండి చెప్పడం, సమంజసమేనా, కాదా అని ఆలోచించాడు. అతనికి ఇదివరలో శిష్యులు లేకపోలేదు. అతనికి అమిత వాత్సల్యం శిష్యులంటే, అందులోనూ తీగెలాంటి కంఠాలు విచ్చి బాలికలు పాడుతుంటే అతని హృదయం వాత్సల్యంతో ఉప్పొంగి పోతుంది. తన కంఠంలో, తన శిష్యుల కంఠాల్లో పలుకని మధుర స్వరాలు, తీయందనాలు బాలికల కంఠాల్లో పలుకుతాయి. పదహారు సంవత్సరాల సుందరి, తంబూరతో శృతి కలిపి జంటగా పాడుతున్నా ఆనంద మనిపించేది అతనికి. నా ఆశలకు తగిన బాలిక అని నిశ్చయించుకున్నాడు. వంచిన తల యెత్తక, రాగాలు పాడుతుంటే, గంభీరత్వం నిండే కళ్యాణి రాగం పాడితే అతనికి తోరణాలు, సన్నాయి వాయిద్యాలు కనుపించేవి. ఆమె 'సౌరాష్ట్ర' పాడితే దేవాలయ గోపురాలు గోచరించేవి. గణగణ గంటలు మ్రోగేవి అతని చెవులలో.

సుందరి సంగీతం నేర్చుకున్న రెండు సంవత్సరాల్లో మధుమూర్తితో చనువు ఏర్పఱచుకుంది. తెల్లవారు ఝామునే లేచి ఆమె 'అకార సాధన' చేస్తుంటే మెలకువ వచ్చేది. 'సుందరీ' అన్న అతని పిలుపు వినడం, అతని గదిలో క్రొవ్వొత్తి వెలుగుతో వచ్చి కూర్చునేది. అతను గొంతెత్తి పాడేవాడు. ఆమె మలయ

మారుత రాగంలో పాడుతుంటే ఉదయ భాను, బంగారు కిరణాలు, తలలూచే చెట్లు... అన్నీ ఆమె నాధఝురితో నిండినట్లు అనిపించేది.

మధుమూర్తికో చిన్న కుటీరం వంటి ఇల్లు యిచ్చారు. సౌందర్య మంతా ఆ పరిసరాల్లోనే వుంది. కాలేజీకి వెళ్లివచ్చిన తరువాత సాయంకాలం ఒక గంట సేపు మళ్లీ రాత్రి మూర్తి ఆజ్ఞ ప్రకారం మరి కొంత సేపు సంగీత సాధన జరిగేది.

ఒక్కొక్క రాత్రి మధు మూర్తికి ఏమీ తోచేది కాదు. ఈ సుందరి – దివ్య సుందరి తనకి ఎంత పేరు ప్రతిష్ఠలు తీసుకు వస్తుందో? తను నేర్పిన విద్య తన గొంతులోని ఝురులు ఆమె మూలాన ఖ్యాతి నార్జించుకుంటాయి. తండ్రి ప్రయోజకుడైన తన పుత్రుణ్ణి చూసి ఉప్పొంగుతాడు. గురువు తన విద్య విఖ్యాతి నొందటం చూసి ఉప్పొంగుతాడు. అదే సాపత్యం గురువుకీ, పితరునికి, మధుమూర్తి ఇల్లా అనుకునేవాడు. ఈ చిన్న వయసులో వున్న నాలో యీ భావం కలిగిస్తోంది యీమె. ఏ పూర్వ జన్మ బాంధవ్యమో అని.

సుందరి అప్పుడే పాట నాపి తంబూర మీద ముఖమల్ గలీబు తొడిగింది. "పుస్తకాలు తెచ్చుకుంటాను." అని ఆమె వెళ్లబోతుంటే ఆపాడు మధుమూర్తి.

"చూడు సుందరీ, నాకు ఆ భావగీతం వినిపించావు కాదు" అన్నాడు. ఆమె సిగ్గు పడింది. అతనికి భావగీతాలు ఎక్కువగా నచ్చవని తెలుసు. కానీ తనని మెప్పించడానికి అల్లా అడుగుతాడు. "రాత్రి పాడుతాను" అన్నది. అంటూనే కూర్చుంది తివాసీ మీద.

"మీ కాలేజీ విశేషాలు చెప్పవూ నాకు?" అన్నాడు మధు మూర్తి. సుందరితో ఖబుర్లాడి కొన్ని రోజులయింది. "ఏమున్నాయి మాష్టారూ, మా కాలేజీ వార్షికోత్సవం వచ్చేవారం. నేను 'రాగమాలిక'లో ప్రార్ధన శ్లోకం పాడనా మాస్టారుగారూ?" అన్నది ఆమె ఆశగా.

"అలాగే. మీ కాలేజీలో అంతా ఏమనుకుంటున్నారు వార్షికోత్సవాన్ని గురించి? నిన్ను పాడమని అడిగారా?"

"అడిగారు. పైగా అన్నారూ... " నాలిక్కరుచుకుంది.

"ఏమన్నారు?"

సుందరి అయిష్టంగా చూసింది. "ఏమీ లేదు" ఆమె ముఖం ఎర్రబడింది. మళ్లీ అన్నది "ఏమీ లేదు" అని.

మధు మూర్తి నవ్వాడు. "పోనీలే వెళ్లు పుస్తకాలు తీసుకురా" అన్నాడు.

తలవంచుకుని కూర్చుంది సుందరి. కదల్లేదు.

"పాఠం వద్దా సుందరీ?" అన్నాడతను. ఆమె ఉలిక్కి పడి లేచింది. తత్తరపాటుతో వెళ్ళింది.

ఎందుకు ఆమె కళ్లు చలిస్తున్నాయి? నేనేమన్నాను. అనుకున్నాడు మధు మూర్తి. ఆమె వచ్చింది పుస్తకాలతో. తలఎత్తకుండానే కూర్చుని పాఠం చదివింది. 'స్వర కల్పన' గురించి ప్రత్యేక విషయాలు చెబుతున్నాడు అతను. కానీ ఎందుకు ఆమె చేతులు వణుకుతున్నాయి?

"ఏమైంది సుందరీ? ఎందుకల్లా వున్నావు?" అన్నాడు పుస్తకం చూసి.

"ఏం లేదు"

మధుమూర్తి మాటలకి తావు లేదు. సుందరి అప్పటికే చేతుల్లో ముఖం దాచుకుని ఏడుస్తోంది. మధు మూర్తికి అర్థం కాలేదు.

“ఏమైంది సుందరీ? కాలేజీలో ఎవరేమన్నారు? నాన్నగారు ఏమైనా అన్నారా? నేను అడిగినదానిలో పొరబాటుందా? చెప్పుతల్లీ”

ఆమె కళ్లు తుడుచుకోకుండానే “వద్దు... వద్దు...” అంటోంది.

“ఏమిటి వద్దు?”

“మీరు అల్లాగ అనొద్దు. నన్ను తల్లీ అనవద్దు.”

మధుమూర్తి ఆశ్చర్యపోయాడు. “ఏం?” అన్నాడు. “మీకు తెలియదు. మీకు అర్థం కాదు. వద్దు. కాలేజీలో అంతా...” అస్పష్టంగా అంటూ, మళ్లీ ఏడిచింది సుందరి.

మధుమూర్తికి ఏమిటో అయోమయంగా వుంది. ఆమెను తను వాత్సల్యంతో సంబోధించకూడదూ? ఏమిటి కాలేజీలో అనుకునేది? ఈ బాలిక బాధ పడడానికి కారణం ఏమిటి? తన మీద భక్తి ప్రపత్తులు లేవూ? ఆమె తండ్రి పట్ల వున్న గౌరవం, ప్రేమ తన మీదలేవూ, తన దగ్గర కూడా చిలిపిగా, చిన్నారి చేష్టలతో ప్రవర్తించకూడదూ సుందరి..?

సుందరి ఆపుకోలేని ఏడుపుతో బైటికి వెళ్లింది. ఆ రాత్రి పాఠం లేదు. సీతారామయ్యగారు వచ్చి కుశల ప్రశ్నలు వేశారు. మద్రాసులో సుందరి కచ్చేరి పెట్టించడం సంగతి వచ్చింది మాటల్లో.

“అమ్మాయి సంగతి అంతా మీ యిష్ట ప్రకారం జరుగుతుంది. మీకు అప్పగించాను” అన్నారు.

మధుమూర్తి నవ్వాడు. “మీరు అంత నమ్మకముంచినందుకు ధన్యుడ్ని. సుందరి మీద మీకెంత వాత్సల్యమో నాకూ...”

సీతారామయ్యగారు వాదించారు. “ఊరుకోండి. చాలా తేడా వుంది. ” అన్నారు. ఏమిటో ఆ తేడా అనుకున్నాడు మధుమూర్తి. నిజమే, ఆయన కన్నతండ్రి తను? మధ్యన వచ్చి వాత్సల్యాన్ని కురిపిస్తున్న అపరిచిత వ్యక్తి.

ఆ రాత్రి సుందరి ఏడుపు అతని చెవుల్లో గింగురుమంటూనే వుంది. పాపం, పిల్ల ఎందుకు అల్లా బాధపడింది అనుకున్నాడు. వత్సాన్ని తలచుకున్న గోవులా బాధ పడ్డాడతను. దైవప్రార్థన చేసుకుని, ప్రశాంతంగా నిద్రపోయాడు.

తెల్లారి సుందరి రాలేదు. అయ్యగారు వస్తానన్నారు అని నౌఖరు ఖబురు తెచ్చాడు. సుందరి పడుకునే వుంది అని చెప్పాడు.

ఆ సాయంకాలం “మాస్టరుగారూ, మీ అమ్మగారు ప్రస్తుతంలో యిక్కడికి రారా?” అన్నారు సీతారామయ్యగారు అది యిదీ మాట్లాడి.

“మా అమ్మగారా? ఎందుకండీ?” అన్నాడు మధుమూర్తి. సీతారామయ్యగారు కొంచెంసేపు మౌనంగా ఆగారు.

“చూడండి మాస్టరుగారూ, సుందరి గురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?”

మధుమూర్తి నవ్వాడు. “సుందరికేమండీ? బంగారు తల్లి. చక్కని కంఠస్వరం, విద్య యందు సముచిత గౌరవం, శ్రద్ధ వున్నాయి. మీరు అదృష్టవంతులు.”

“సుందరికి వివాహం చేయాలని నేను, వాళ్ళమ్మ కుతూహల పడుతున్నాము. పద్దెనిమిదేళ్ళు వెళ్లాయి కాదూ?”

"సంబంధాలు చూశారా?" అన్నాడు మధుమూర్తి. సీతారామయ్యగారు మాట్లాడలేదు. అర్థస్ఫూర్తితో నవ్వారు.

"మాస్టరుగారూ, మీకు విప్పి చెప్పనఖ్ఖర్లేదనుకుంటాను. సుందరి మీకు నచ్చింది. ఆమె మనస్సులోని ఆరాధ్య దైవం మీరు. మీ అమ్మగారి అనుమతి తీసుకొని...."

మధుమూర్తి నిర్ఘాంత పోయాడు. ఏం మాటలివి? గురుశిష్యుల బాంధవ్యం తెలుసా వీళ్ళకు?

అతను లేచి నిలబడి కిటికీ దగ్గరకు వెళ్లాడు. "సీతారామయ్యగారు, నేను కొంచెం కష్టం కలిగించవచ్చు మీకు. నా భావాలు వేరు. గురుశిష్యులను గురించిన నా అభిప్రాయాలు వేరు. నేను ఏర్పరచుకున్న బాంధవ్యం వేరు.నన్ను క్షమించండి." తనని సుందరిని బంధించిన ఆ జలతారు తీగెలు మరింత సన్ననై, తెగిపోతున్న ట్లనిపిస్తోంది... తను యిక్కడున్నా కొన్ని వేల మైళ్ళ దూరంలో..... వీరందరికి అపరిచితుడుగా వున్నట్లనిపిస్తోంది మధుమూర్తికి.

సీతారామయ్యగారు కొంచెం ఆలోచించారు. "మధుమూర్తీ! మీరు అపోహప డుతున్నారు. మీరు సుందరి యెడల ఏదో భావం కలిగి వున్నానని అనుకుంటున్నారు. ఇప్పుడు వేరొక దృష్టితో చూడడం ప్రారంభించండి. ఆమె చిన్న పిల్ల కాదు. చూడండీ, మీకూ ఆమె చిన్న పిల్ల కాదు. మీకూ పెద్ద వయస్సు లేదు...." ఇంక మధుమూర్తి వినలేకపోయాడు.

"సీతారామయ్యగారూ, నన్ను క్షమించండి... ఇదంతా తాత్కాలిక విషయం కాదు. నా ఆశయాలు వేరు. గురుశిష్యుల బాంధవ్యాల్ని గురించి నా భావం వేరు. ఆ పవిత్ర భావం నెలకొంటే గానీ విద్య ఆకళింపు కాదు. నేనునిర్లిప్తుడనై, నిశ్చలిత మనస్కుడనై చెబితే గానీ విద్య రాదు. ఆ భక్తి భావం, పవిత్ర భావం విద్యకు మూలం... మీరు పెద్దలు నన్ను మన్నించండి..."

చాలాసేపు ఆయన మౌనంగా కూర్చున్నారు. ఆయన వెళ్ళిపోతుంటే మధుమూర్తి అన్నాడు. "సుందరి బుద్ధిమంతురాలు. నేను యింక ఎక్కువగా నేర్పవలసింది ఏమీ లేదు. నా పట్ల యింతకాలం మీరు చూపిన ఆదరణకు కృతజ్ఞుణ్ణి. నేను సెలవు తీసుకుంటాను. అవసరమైనప్పుడు నాకు వ్రాయండి. నేను సిద్ధంగా వుంటాను..."

సీతారామయ్యగారు మౌనంగా తలూపి వెళ్ళిపోయారు.

మధుమూర్తి గంభీరంగా వున్నాడు. తన సామాను సర్దుకున్నాడు. "నేను రేపుదయం రైల్లో వెడుతున్నాను. నన్ను మన్నించండి. సుందరికి నా ఆశీర్వచనాలు" అని చిన్న చీటీ వ్రాసి రాత్రి తొమ్మిది గంటల వేళ సీతారామయ్యగారికి పంపాడు. దైవ ప్రార్థన చేసుకుని ఆ రాత్రి నిద్రించాడు.

ఏదో స్పర్శకి ఉలిక్కిపడి లేచాడు మధుమూర్తి. వెన్నెల పడుతోంది తన మీద. లేచి కూర్చున్నాడతను. తన కాళ్లదగ్గర సుందరి! లేచి దీపం వేశాడు. గొంతు జీరవోయినట్లుంది అతనికి. ఏమిటీ బంధనాలు అనుకున్నాడు.

"ఏమిటి సుందరీ? ఏమైనా చెప్పాలనివచ్చావా?" అన్నాడతను. రాత్రి ఒంటిగంట ఔతోంది. కొంచెం అపశ్రుతిగా వుంది యీరాక.

సుందరి మళ్లీ ఏడుస్తోంది.

"ఎందుకేడుస్తావు? ఏమిటి నీ అభిమతం? చెప్పు?" అన్నాడు మధు మూర్తి కుర్చీలో కూర్చొని. ఆమె యింకా ఏడుస్తోంది సన్నగా.

"చూడమ్మా! నా ఆశీర్వాదాలు నీకు సర్వదా వుంటాయి. ఎందుకేడుస్తావు ? పిచ్చితల్లీ. నీకు యింకా ఎన్ని అనుభవాలు, యీ పిచ్చి మాస్టరుని మర్చిపోయేవి కలుగుతాయి."

ఆమె ముఖంమీద నుండి చేతులు తీసి అతని వేపు చూసింది. ఆమె రెప్పలు బరువుగా వున్నాయి. చెక్కిళ్లు మలినమై, ఎర్ర బారి వున్నాయి. "మీరు వెళ్ళవద్దు" అన్నది మెల్లిగా.

"వెళ్లక ఏం చేయమంటావు? నేను వెళ్లి పోవడం ఎవరి మీదా కోపంతో కాదు. నా ఆశయం వేరు. నీకు అర్థం కాదు. చూడు సుందరీ.... నీకు నేర్పిన సంగీతం చాలదూ...?"

కళ్లు తుడుచుకుంది సుందరి. "నాకు సంగీతం వద్దు. మీరు వుండండి. వెళ్లవద్దు మీరు..."

మధు యింకా యింకా దూరమౌతున్నాడు ఈ పరిసరాలకి. "చూడు తల్లీ...."

"వద్దు ఆ పిలుపు వద్దు. మీ వాత్సల్యం వద్దు..." మళ్లీ ఏడుస్తోంది సుందరి.

"ఆగు సుందరీ! నీవు భ్రమలో వున్నావు. మీ నాన్నగారికి నీ మీద ఎల్లాంటి వాత్సల్యమో నాకూ అల్లాంటి వాత్సల్యమే వుంది. నీవు తంబూరని లాలించినట్లుగా నిన్ను లాలించాలనిపిస్తుంది. నీ తల నిమిరి, తల్లీ అని నోరార పిలవాలనిపిస్తుంది. నీకు అర్థం కాదూ ఆ భావం? గురుశిష్యుల మధ్య వేరొక భావం నేనూహించలేను. నీ కళ్లల్లో నాకు జాలి, నా మీద భక్తి మాత్రమే గోచరిస్తాయి. గోచరించాయి. మలినం చేయకూడదమ్మా యీ బాంధవాన్ని" మధుమూర్తి లేచి నిల్చున్నాడు.

"చూడు తల్లీ... వెళ్లి పడుకో. చిన్న తనం! భ్రమలో వుంటున్నావు యింకా. నీకు చాలా సౌకర్యాలున్నాయి జీవితంలో. నేను యీ 30 సంవత్సరాలలో నా మనస్సులో ఎన్నడూ పొందని ఆర్ద్రతని నీ మూలంగా పొందాను. వెళ్లు తల్లీ."

సుందరి వెళ్లలేదు. నిస్సహాయురాలిలాగా మధుమూర్తి గదిలోనే కూర్చుంది. మౌనంగా గంటలు గడిచాయి. తెల్లవారు ఝామున, పాలిపోయిన ముఖంతో, నిద్రలేని కళ్లతో తూలే స్థితిలో లేచి, అతని పాదాలకు నమస్కరించింది. తన చల్లని వ్రేళ్లతో ఆ పాదాలని స్పృశించి లోపలికి వెళ్లింది సుందరి.

❊

ఒక అధ్యాయాన్ని అల్లా మూసి వేసి అనుభవాలను పొందికగా మడిచి హృదయంలో దాచుకుని బరువుగా బయలు దేరాడు మధుమూర్తి. రైల్లో కూర్చుంటే ఒక ఆశయ సిద్ధికోసం పయనిస్తున్న బాటసారి వలె అగుపించాడు. తనకి తను చేయలేని పనులని చేయించాలని చూస్తుంది యీ లోకం. తన వయస్సు, విద్య, రూపం, ధనం... ఇవి చూసి తనకి పుత్రికా సమానమైన శిష్యురానిని తెచ్చి వివాహం చేస్తానంటారే? ఈ బాంధవ్యానికి ఉండవలసిన గౌరవం, పవిత్రత లేవూ? తను చేయలేడు ఆ పని. తన శిష్యులను తను ఆవిధంగా చూడలేడు. ఒక సంగీత సరస్వతిని విడిచి వచ్చాడు.

❊

సుందరిని విడిచి వచ్చిన ఆరేడు మాసాల వరకు ఎవరికీ పాఠాలు చెప్పలేదు మధుమూర్తి. విశాఖపట్నంలోని స్వగృహంలోనే వున్నాడు. అరుదుగా కచ్చేరీలు చేస్తూ, అతని మనస్సు నిర్మలంగా లేదు యీ కాలమంతా. ఎందుకు తనలో కలిగే భావాలు లోకంలో ప్రతిబింబించవూ? తాననుకున్నవి కాక వేరొక భావాలు ఉన్నట్లైతే ప్రతిభ రాణించదు. విద్యకే నైర్మల్యం వుండదు.

ఒకనాడు అతనిని చూడడానికి ఒక బాలిక వచ్చింది. ఆమె పేరు యామిని. కాలేజీలో ఆమె కంఠం విన్నాడు మధుమూర్తి. ఆమె అన్న భాస్కరావు మధుమూర్తికి చిరపరిచితుడు. ఆమెకి సంగీతం నేర్చుకోవాలని అభిలాష. భాస్కరావు ఎన్ని మార్లో అడిగాడు మధుమూర్తిని. అతని ఆశయాలను, గౌరవిస్తాడు. "నీకు తెలియదు మధూ, యామిని ఎల్లాంటి పిల్లో! నేను మనస్ఫూర్తిగా కోరుతున్నాను. ఆమె కంఠానికి తగిన పాండిత్యం నీ దగ్గరే వుంది" అనేవాడు.

"మా అన్నయ్య పంపించాడు. నేను మీ యింటికి వచ్చి పాఠం చెప్పుకుంటాను" అన్నది ఆమె. మధుమూర్తి ఆమె వంక చూశాడు.

"నాకు ఆరోగ్యం బాగుండటం లేదమ్మా. నేనా మాట భాస్కరావుతో చెప్పాను" అన్నాడు.

"అలా కాదు మాష్టారూ. నేను మీ యింటికి వచ్చి పాఠం చెప్పుకుంటాను. సంగీతమంటే నాకు ప్రాణం. నా చేతిలో వీణ పలుకుతుంది కానీ, గొంతెత్తి పాడే శక్తి నాకు లేదు. గాత్రం మీ దగ్గరే నేర్చుకోవాలని ఆశపడుతున్నాను. అన్నయ్య మీకు చెప్పే వుంటాడు యీ విషయం" ఆమె ఆవేశంతో మాట్లాడుతుందేమో అనిపించింది. మధుమూర్తి తలెత్తి ఆమె వంక చూశాడు. ఆమె కళ్లు విశాలంగా, అమాయికంగా వున్నాయి. దీనంగా, నా మాట వినవూ అన్నట్లు పలుకరిస్తున్నాయి.

"నిజం మాస్టరుగారూ, మీరు గట్టిగా కాదంటే నేను ఎప్పుడో నేర్చుకున్న ఆ అపశ్రుతుల వీణనే వాయించుకుంటాను" అన్నది. మధుమూర్తి నవ్వాడు. నాకు ఉద్ధరింపా అన్నట్లు. కానీ పాపం ఏమి అపచారం చేసింది యీ పిల్ల? ఎందుకు వెనుదీస్తోంది మనస్సు.

కానీ... "రేపు సాయంకాలం నుంచి ప్రారంభిస్తాను. నీ వీణ తీసుకురా! చూస్తాను.." అన్నాడు.

యామినికి పాఠం చెప్పడం సులువు అనిపించింది మధుమూర్తికి. ఆమె కంఠంలోని మార్దవం అతన్ని ఆశ్చర్యపరిచేది. సునాయాసంగా వంపులు తిరిగేది ఆ కంఠం. లోకమంతా ఏదో యాతనల్లో పడి వుంటుంటే, నాకు అవేమీ లేవు సుమా అన్నట్లు, చిరునవ్వుతో పాడుతున్నట్లుండేది ఆమె కంఠం. మధుమూర్తి, స్వరం అందివ్వడం ఆలస్యం, సన్నని ఆమె వ్రేళ్లు వీణ మెట్ల మీద సాగేవి. మెత్తని ఆమె కంఠం మధురంగా పలికేది.

ఆమె పాడుతుంటే తలచి తలచి ఆమె చూపులను పరీక్షించేవాడు మధుమూర్తి. భక్తి, గౌరవం, ఏదో ఆకాంక్ష వుండేవి ఆమె నయనాల్లో. ఆమె చూపులు చలిస్తున్నా వాటిలో అమాయకత్వం ప్రస్ఫుటిత మయ్యేది. ఆమెకు పాఠం చెబుతుంటే అనుకోకుండా సుందరి జ్ఞాపకం వచ్చేది మధుమూర్తికి. ఆమె అతని ఆలోచనల్లో పవిత్రంగా దైవత్వం మూర్తీభవించినట్లుండేది. సుందరిని గురించిన భావాలు చల్లనివి, మనస్సుకి ప్రశాంతతనిచ్చేవి. తన పుత్రికను వివాహం చేసి అత్తవారింటికి పంపి, ఆమె స్మృతులలో బాధపడే తండ్రి వలె వుండేవాడు మధుమూర్తి. అవే భావాలు అతనివి.

యామినికి పాఠం చెప్పడం సునాయాసమే ఐనా, ఎందుకో మధుమూర్తి మనస్సు నిర్మలంగా వుండేది కాదు. ఎంత శ్రద్ధగా నేర్చుకుంటే ఏమిటి, నాకు పేరు తీసుకు వస్తుందా యీమె అనుకునేవాడు. తను మనస్ఫూర్తిగా ఆమెకు చెబుతున్నాడా? ఒకనాడు ఒక రాగకళ పొరపాటు చెప్పాడు. మరొకనాడు ఒక కీర్తనలో ఒక చరణం మర్చిపోయాడు. ఇంకొకనాడు ఒక కీర్తన తాళం తప్పు చెప్పాడు. ఎందుకు జరుగుతుంది యిల్లాగ?

యామిని వీణ బాగా నేర్చుకుంది. ఏడాది తిరిగే లోగానే ఆమె చాలా కృతులు నేర్చుకుంది. స్వరకల్పన రాగాలాపన, ప్రస్తారం చేయసాగింది.

""యామినీ, నువ్వు యింట్లో సాధన చేసుకోలేవు నేను లేకపోతే?" అన్నాడు ఓనాడు. యామిని ఆశ్చర్యపోయింది.

"ఏం మాస్టారూ, మీరు యీ వూరు నించి వెళ్లిపోతున్నారా?" అన్నదామె.

"ఏమీ లేదు. ఊరికెనే అన్నాను," నిజమే తను ఎందుకల్లా అన్నాడో తనకే తెలియదు. యామిని ఆరోజు 'కాఫీ'రాగం ఆలపించి, కీర్తన పాడింది. పూర్తిగా గంటసేపు ఆ కీర్తనే పాడిందామె స్వరంతో సహా. ఆమె కంఠం తేలిపోతుంటే ఏవో చెప్పలేని లాలనలు, మమతలు స్ఫురిస్తున్నాయి.. ఆమె వీణె వూపులో మనస్సే ఉగ్రూతలూగింది. మరులుకొలిపే ఆ మాధుర్యం... మధుమూర్తి మనస్సు ఊగిసలాడి యధాస్థానానికి రావడానికి నిరాకరిస్తోంది.

“ఇది వద్దు యామినీ భైరవిలో కీర్తన పాడు.” కానీ ఆమె కీర్తన పాడలేదు. రాగమే అందుకుంది. సుందరి పాడేది యీ రాగం. మనస్సెంతో జాలితో, చెప్పలేని ఆర్ద్రతతో నిండేది మధుమూర్తికి. కానీ యిదేమిటి? తలవంచుకుని కూర్చున్న పెండ్లి కూతురు, సిగ్గుపడి నవ్వే నవవధువు.. ఏదో కళ్లముందు కనుపిస్తున్నాయి మధుమూర్తికి. అతను లేచి నిల్చున్నాడు.

“యామినీ రేపు పాడుకుందాం. వద్దు” అన్నాడు. యామిని అతనికి నమస్కారం చేసింది. ఆమె కళ్ళల్లో భక్తి గోచరించింది మళ్ళీ... కానీ తన కళ్లల్లో ఏ భావం ఉంది?

ఆ సంధ్యా సమయంలో తోటలో కూర్చున్నాడు మధుమూర్తి. అతనికి ప్రతి రాగం ఒక సంపూర్ణ రసం. ప్రతి రాగం ఒక పవిత్ర భావాన్ని రేకెత్తింప చేస్తుంది. ఒక చక్కని దృశ్యాన్ని కనుల ముందుంచుంది. లయ, సాహిత్యం మొదలైనవన్నీ తరువాతి అంశాలు. రాగం, ఆరాగంలోని ఒక్కో స్థాయి మనస్సుకి దరిదాపుగా వెళ్లి, భావాలని రేపుతాయి. కానీ ఆభావాలకి, గాయకునికి సంబంధం లేదు. గాయకుని గాత్రం మాత్రమే అక్కడ ముఖ్యం. ఆ గాత్ర మాధుర్యం మాత్రమే అక్కడ ముఖ్యం. కానీ వీటన్నిటినీ మించి గాయకుని మీద తన దృష్టి కేంద్రీకరింపరాదు. కానీ తన మనస్సులో ఏమిటి విచిత్ర పరిణామాలు? తానింక గురువుగా ఉండడానికి తగడా?

మధుమూర్తి ఆలోచించలేదు. తన మనశ్శక్తిని కూడదీసుకోవడమే ప్రధమ కర్తవ్యంగా భావించాడు. తను యామిని వంటి మధుర గాయనిని దూరం చేసుకోరాదు. ఎప్పటికప్పుడు ఓటమినంగీకరిస్తూ, వేసిన ప్రతి అడుగుని వెనక్కి తీసుకోవడం, క్షణక్షణానికి యాత్రాపథం మార్చడం తగని పని అనుకున్నాడు.

“మీరు ఏమి చెబితే అది నేర్చుకుంటాను. ఏమి పాడమంటే అది పాడతాను” అన్నది ఆ మరునాడు యామిని. “మీరు మూడ్సులో పడితే ఈ వ్రేళ్ళు సాగవు” అన్నది నవ్వుతూ.

మధుమూర్తి ఆమె ముఖం చూశాడు. ఆ కళ్లలో మెరుపులు గోచరిస్తున్నాయి. తను మొదట్లో చూసిన అమాయకమైన నీలినయనాలు కావు. తళతళ మిరుమిట్లు కొలిపే నేత్రాలివి. ఆ నవ్వు చల్లగా లేదు. వెన్నెల మెరుగుని చూపిస్తోంది.

“యామినీ! నీకీ పేరు ఎవరు పెట్టారు?” యామిని కిలకిల నవ్వింది. “ఏమండీ ఎన్నడూ లేని ప్రశ్న. ఇవ్వాళ వచ్చింది? పున్నమి నాడు పుట్టానని మా నాన్నగారు పెట్టారు.”

నదీ తరంగాల్లో పరుచుకుపోయి, వెండిలా నీటిని మెరిపించే వెన్నెలలు కనుపిస్తున్నాయి కళ్ళకి. యామిని తెల్లని పలువరుస, సొట్టపడిన చుబుకం కనుపిస్తోంది ఎదురుగా.

తన క్రింది పెదవిని పంటితో కఱచుకున్నాడు మధుమూర్తి. అతని కళ్ళు చెమర్చాయి. ఈ బాలిక స్వభావం తెల్చుకోవాలి. “యామినీ, నన్ను చూస్తే నీకేమనిపిస్తుంది?”

యామిని అర్థం కానట్లు చూసింది. కాస్సేపు రెప్పలల్లార్చి తలవంచుకుంది. “మంచి వారనిపిస్తుంది” అన్నది.

“నన్ను గురువుగా గౌరవించగలుగుతున్నావా యామినీ?” నిశ్చలంగా అడుగుతున్నాడు మధుమూర్తి.

“పూజించాలనిపిస్తుంది. మీరు అంగీకరిస్తే ఆనందబాష్పాలతో మీ పాదాలు అభిషేకం చెయ్యాలనిపిస్తుంది.”

“నన్ను గౌరవంతో ప్రేమతో చూస్తావా నువుట్వ?”

యామిని మాట్లాడలేదు. వణికే ఆమె వ్రేళ్ళు ఏమీ తోచక చలించాయి. వీణె పలికింది.

"యామినీ! నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను. నీ సంగీతానికి ముగ్ధుడనైనాను. నన్ను కనికరించవూ?" అతని చెవులకి అపశ్రుతులు వినిపిస్తున్నాయి ఈ మాటల్లోంచి. కానీ ఎలా?

యామినికి కళ్లు వాలిపోతున్నాయి. బుగ్గలు కెంపులైనాయి. వీణె మోపిన ఆమె కాలు కొంచెం కదిలింది. మెల్లిగా నవ్వింది ఆమె.

"మంచిది మాస్టరుగారూ, పాఠం చెప్పరా యివాల్టికి?" అన్నది.

మధుమూర్తి ఆరోజు పాఠం చెప్పలేదు. ఆమె చేతనే ఎన్నో పాడించాడు. శృంగార రస ప్రధానమైన జావళీలు పాడమన్నాడు. ఆమె పాడింది. ఆమె కంఠ మాధుర్యం అనన్యం అన్నాడు. ఆమె గంధర్వ గాయని అన్నాడు. ఇంకా ఎన్నో అన్నాడు. అనిపించాడు. అనుభూతులలో మునిగి పోయాడు. బాగా చీకటి పడింది యామిని యింటికి వెళ్ళేటప్పటికి.

ఇరవై నాల్గుగంటలు కాలేదు. యిదంతా జరిగి. తను యిప్పుడు రైల్లో 1000 మైళ్ళ దూరానికి టిక్కెట్టు కొనుక్కుని ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. తన భావాల్లో ఏది విశ్వసనీయము? తనకి నిశ్చితాభిప్రాయాలు వున్నాయా? వాటికి భంగం వాటిల్లకుండా ఉండడానికి ఒకనాడు సుందరిని విడిచి వచ్చాడు – ఒక ఆశయం కోసం. పవిత్ర భావనా సిద్ధి ఈరోజు కనీసం కానీ యిప్పుడు? తన మనస్సు విడిచి తను ఎక్కడికి పోగలడు? తన ఆశయాలన్నీ సమూలంగా చెదరిపోయాయి యామిని సమక్షంలో. పారిపోతున్నాడు దూరంగా, అన్ని బాంధవ్యాలను త్రెంపుకుని పారిపోతున్నాడు.

ప్రకృతి సిద్ధమైన భావాలని, మానసిక పరిణామాలని కాదంటున్నాడా తను?

మధుమూర్తికి యోచనాశక్తి చాలటం లేదు. ఊపిరాడనీని ఆవేశం, యామినిని గురించిన స్మృతులు ముసురుకుంటున్నాయి. కెరటాల వంటి యీ ప్రేమ... ఆకాశంలాగా వున్న యీ ప్రేమనుంచి ఎక్కడికి తప్పించుకుని పోతాడు తను? "ఆమె నా శిష్యురాలు కాదు... కాదు... నేనామె గురువుని కాదు.." అని పదే పదే అనుకున్నాడు. కానీ ఎందుకు తను ఒకనాడు ఏర్పరచుకున్న నిర్వచనాన్ని మార్చుకోవాలి? ఆ నిర్వచనం నిలచి, తను ఆ ప్రకారం ప్రవర్తిస్తే ఎంత బాగుంటుంది! తన ఆశయ సిద్ధి కలగడం ఎంత గొప్ప విషయం...?

తెల్లవారింది రైల్లోనే. ఉలిక్కిపడి లేచాడు మధుమూర్తి ఏదో స్టేషను. ఎదురుగా మరో రైలుంది. ఎదురు దిక్కు వేపు పోయే రైలు. ఉదయభానుణ్ణి చూస్తే... సుందరి ఆనాడు ఆలపించిన 'మలయమారుతం' రాగం జ్ఞప్తికి రాలేదు. అరుణరాగ రంజితములైన యామిని చెక్కిళ్ళు, యామిని ఫాలభాగం జ్ఞప్తికి వచ్చాయి.

ఎదురు రైలు కూత వేస్తోంది. తనకి పది గజాల దూరంలో ఇంటికి తిరిగివెళ్ళే సాధనం ఉంది. ... "యామినీ! యామినీ!" అని రహస్యంగా అనుకున్నాడు. వెళ్లే రైలుని చూడకుండా కళ్ళు మూసుకున్నాడు. ఆకూత తన చెవుల్లో పడనివ్వలేదు.

రెపరెపలాడే మనస్సు... చెదరిపోయిన తన మనస్సు... ప్రోగు చేసుకుని చెమర్చే కన్నీళ్ళతో "నేను పోను" అనుకున్నాడు.

– ఆంధ్ర వార పత్రిక
4-6-1958